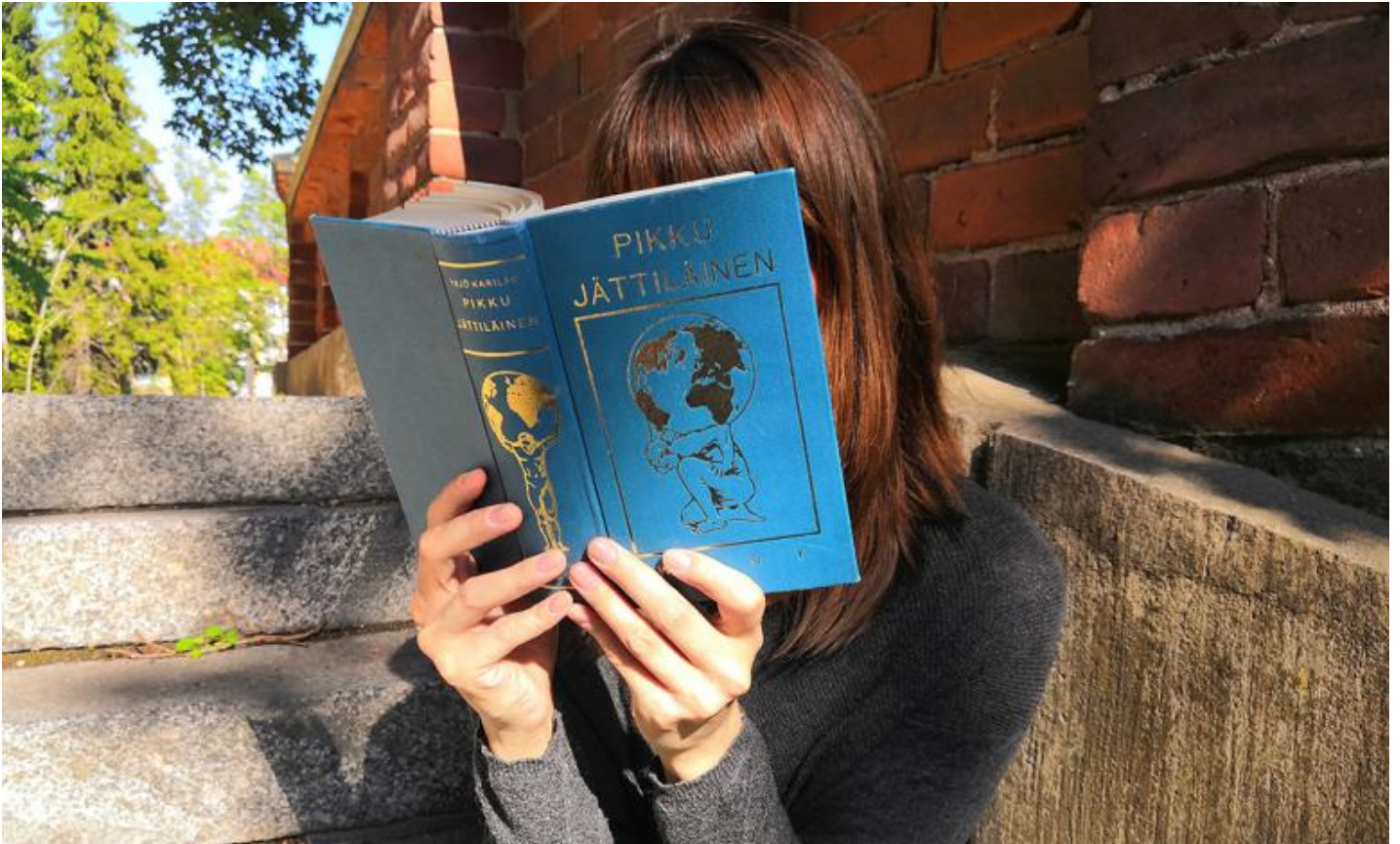

Etusivu — Ajankohtaista — Uutiset

Pikku Jättiläinen – tiedon tuoja ja ihmisten yhdistäjä

12.5.2020 klo 14:15

SKS ja tutkija Lauri Julkunen Jyväskylän yliopistosta keräsivät muistoja Yrjö Karilaan toimittamasta Pikku Jättiläisestä (WSOY), joka oli pitkään Suomen luetuimpia tietokirjoja.

Tammikuun lopussa päättyneessä *Katsotaan Pikku Jättiläisestä!* -keruussa haettiin *Pikku Jättiläisen* lukemiseen liittyviä muistoja ja kokemuksia. Vastauksia kertyi yhteensä 27. Koska *Pikku Jättiläisen* viimeinen painos ilmestyi vuonna 1964, suurin osa vastauksista koskee 1940–1960-lukuja. Monien kohdalla kirja on kuitenkin kulkenut mukana myöhemminkin, joten kokemukset ulottuvat nykypäivään asti.

Pikku Jättiläisen lukeminen kuului erityisesti lapsuuteen, koulu- ja kotitöiden välisiin vapaahetkiin. Monet muistelevat kirjan tuoneen kokonaan uuden maailman maalaislasten ulottuville, vaikka se ei sisältänytkään jättiläisaiheisia satuja, kuten jotkut olivat luulleet. Kirjaa

luettiin antaumuksella, ja siinä oli paljon sellaista, josta ei kansakoulussa puhuttu ollenkaan. Kaikkein luetuimmat sivut kuuluivat lähes puhki. Eräs vastaaja kiteyttää hyvin Pikku Jättiläisen tietomäärän aikanaan herättämän kunnioituksen ja samalla kiinnostavien faktojen pitkäaikaiser vaikutuksen:

”Minulla on edelleen kirjahyllyssäni Pikku Jättiläinen. Sain sen 10-vuotissyntymäpäivälahjana. Minulle sanottiin: Kun tämän luet, tiedät kaiken maailmasta. Tämä oli lähiympäristöni ihmisten näkemys. He olivat käyneet enintään kansakoulun. Kirjan vaikutus on ollut pitkä. Kun vuonna 2000 kävin ensimmäisen kerran New Yorkissa, minun oli ehdottomasti päästävä käymään Empire State Buildingin kattotasanteella. Se oli Pikku Jättiläisessäni maailman korkein rakennus.”

Perheen lasten vartuttua kirja siirtyi yleensä yhteiseen kirjahyllyyn, josta se otettiin esiin aina kun tietoa tarvittiin. Monet vastaajat kertovat, että heillä on lapsena hankittu Pikku Jättiläinen edelleen hyllyssään. Vaikka tiedonhankinta on mullistunut internetin myötä, jotkut käyttävät edelleen kirjaa rinnakkain esimerkiksi Googlen kanssa. Eräs vastaaja kertoo esimerkiksi yrittäneensä tuloksetta etsiä internetistä sammakkouinnin oikeaa tekniikkaa. Pikku Jättiläisestä tieto löytyi nopeasti ja kuvien kanssa.

Monille Pikku Jättiläinen on nykyisin nostalginen esine, joka johdattelee muistoihin ja lapsuuder maailmaan. Joillekin kirja kannattelee erityismuistoja, jotka liittyvät esimerkiksi omiin vanhempiin. Eräs vastaaja kertoo kirjan muistuttavan edelleen hänen isänsä evakkomatkasta, sillä se oli ainoa esine, jonka tämä ehti pakata reppuunsa. Toinen vastaaja kertoo vaalivansa Pikku Jättiläistä muistona nuorena kuolleesta isästään.

Sen lisäksi, että Pikku Jättiläinen toi kiinnostavan tiedon kaikkien kansankerrosten lasten ulottuville, se näyttäisi ylläpitäneen ja rakentaneen ihmissuhteita. Kirja toi kaverukset tai sisarukset yhteisten lukuhetkien äärelle, ja joului- tai syntymäpäivälahjan muodossa se yhdisti myös lapsia ja vanhempia. Myöhemmin kirja jäi kantamaan muistoja näistä tärkeistä ihmissuhteista.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura ja Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitoksen väitöskirjatutkija, FM Lauri Julkunen järjestivät *Katsotaan Pikku Jättiläisestä!* -muistitietokeruun 1.10.2019–31.1.2020. Vastaukset on arkistoitu SKS:n arkistoon.

Kiitämme kaikkia keruuseen osallistuneita! Vastaajien kesken arvotut kirjapalkinnot on postitettu voittajille.

Lisätietoja:

SKS:n arkisto, puh. 0201 131 240, keruu@finlit.fi